

SPodbujanje sodelovalnega učenja / Viktorija Pupaher, učiteljica

/ OŠ Selnica ob Dravi

V preteklih dveh šolskih letih smo sodelovali pri usposabljanju za pridobivanje ključne kompetence učenje učenja. Čeprav smo učitelji ta način poučevanja v praksi že izvajali, nam vendarle strokovno vodenje da teoretično in praktično znanje za še bolj poglobljene in strokovno bolj dodelane sodobne metode in oblike dela. V veliki meri se spremeni tudi učiteljeva vloga od flnaučiti« do florganizirati učne situacije, v katerih se učenci učijo«.

Sama se pogosto lotevam sodobnih aktivnih oblik učenja in poučevanja, saj želim, da se učenci v mojem oddelku prijetno počutijo. Zavedam se, da je zelo pomembno učencu nuditi takšno učno okolje, ki ga bo spodbujalo k aktivnejšemu delu v šoli in doma in mu omogočilo optimalen razvoj sposobnosti.

UVOD

Različne oblike sodelovalnega učenja so eden izmed elementov spodbudnega učnega okolja. Učinkovit učitelj prepriča vse učence, da v šoli opravijo kvalitetno delo in izkoristijo svoje sposobnosti. Učenci so na sodelovanje pripravljeni, če delo zadovoljuje njihove potrebe. Učitelj mora biti sposoben sprejeti učence takšne, kot so. Poskrbeti mora za prijazno delovno okolje, ki ustvarja ozračje gotovosti. To lahko uspe demokratičnemu učitelju, ki ustvari vzdušje v razredu, v katerem je mogoče izmenjavati mnenja. Indirekten učitelj se je sposoben prilagajati individualnim posebnostim učenca in specifičnostim razrednega kolektiva – je fleksibilen. Njegovi učenci imajo pozitiven odnos do šole in učenja. Dobri medsebojni odnosi med učenci povečujejo notranjo motivacijo in učne dosežke. Učenci nujno potrebujejo dialog med seboj ali z učiteljem, da lahko uspešneje razumejo snov in poglobljajo znanje.

Za delo v skupini so potrebne posebne komunikacijske veščine in veščine za sodelovanje v skupini. Z izvajanjem sodelovalnega učenja se izboljšajo medsebojni odnosi med učenci. Način dela v razredu vpliva na vedenje učencev in razvoj notranje motivacije za šolsko delo (doživljanje pozitivnih izkušenj, zmanjšanje strahu pred spraševanjem), dviga se učenčeva učna samopodoba,

vpliva na količino navora, ki ga bo vložil v učenje in delo za šolo.

V sodelovalnih skupinah pridobivajo tako uspešni kot manj uspešni učenci, a jim je treba dajati priložnost tudi za tekmovalno z drugimi in samostojno delo. Nujna so tudi jasna pravila obnašanja, npr. glede stopnje glasnosti pri delu v skupini, glede prehodov s skupinskega dela na frontalni način pouka. Skupine so največkrat heterogene (izbor po skrbnem premisleku ali po naključju).

Delo vsakega posameznika in njegova odgovornost v skupini sta jasno vidna in merljiva, da ne pride do razpršitve odgovornosti pri delu v skupini.

SODELOVALNO UČENJE PRI PREDMETU DRUŽBA V 4. RAZREDU

Z učenci smo se dogovorili, da bomo pri svojem delu upoštevali pravila, ki so pomembna za uspešno skupinsko učenje.

Na kaj bomo pozorni pri skupinskem učenju?

Prednost smo dali:

- pozornemu poslušanju navodil,
- v skupini sodelujemo vsi,
- pomagamo si in razložimo nalogo sošolcu,
- delamo šepetaje in ne motimo dela preostalih skupin,
- uspešnost skupine je odvisna od vseh članov skupine.

POTEK DELA

Učenci so razdeljeni v pet heterogenih skupin glede na različne sposobnosti učencev. Naprej učencem razdelim kuverte z razrezanimi sličicami, ki jih učenci sestavijo. Slike prikazujejo

različne praznike: krst, poroko, rojstni dan in obhajilo, v eni kuverti pa so zapisane štiri značilnosti godovanja, učenci pa skušajo sami ugotoviti, za kateri praznik gre.

Z učenci ugotovimo, da bi lahko s skupno besedo te praznike poimenovali družinski prazniki, ker jih praznujemo v krogu družine. Nekateri prazniki pa so skupni več ljudem. Skupaj praznujemo državne, verske in kulturne praznike. Ugotovimo, da verske praznike praznujejo posamezna verstva po svetu, ne glede na to, v kateri državi verniki živijo. Ustavimo se tudi pri pojmu dela prost dan. Sproti nastaja tabelska slika o različnih praznikih.

Z učenci se pogovorim tudi o tem, zakaj imajo radi družinske praznike. Učenci imajo na to vprašanje kar nekaj različnih mnenj. Nekateri imajo radi praznike zaradi veselja, petja, plesa, prazničnih dobrot, kot so gibanice, potice, keksi, torte, drugi zato, ker je takrat družina veliko časa skupaj, ker se lahko igrajo razne igre, se družijo itd.

Po pogovoru o praznikih nadaljujemo delo po »jigsaw« metodi dela, ki se imenuje sestavljanje. Ta metoda se uporablja za delo z besedilom. Besedila, ki so jih morali učenci prebrati, so bila že razdeljena na pet delov in označena s številkami od 1 do 5. Pri izboru besedil sem se osredotočila predvsem na tiste vsebine praznikov, ki so učencem blizu:

- božič,
- poroka,
- novo leto,
- valentinovo,
- pust.

Najprej je vsak učenec v matični skupini dobil svoje besedilo. Učenci z istimi

številčkami besedil so oblikovali nove skupine. V novih skupinah so učenci vsak zase prebrali besedilo, nato pa se skupaj pogovorili o vsebini, o tem, kaj je najpomembnejše v besedilu, podčrtali ključne besede in naredili izpis v obliki miselnega vzorca ter se s tem pripravili na poročanje.

Zatem so se ponovno zbrali v začetni skupini. Tu je vsak učenec predstavil svoj del besedila tako, da so se vsi člani skupine seznanili s celoto. Tako je vsak učenec učil svoje sošolce. Nato so v skupini izdelovali končni plakat v obliki miselnega vzorca za predstavitve, kaj so se naučili.

Sledilo je še končno poročanje. Vsaka skupina je predstavila značilnosti posameznih praznikov v celoti. Drug drugega so lahko dopolnjevali. Vsi njihovi zapisi so bili pritrjeni na tabli in skupaj z učenci smo iskali, kaj so posamezne skupine poudarile, njihove zapise pa smo zatem še dopolnili in nadgradili.

EVALVACIJA DELA

Učenje je potekalo dve šolski uri. Ozračje v razredu je bilo zelo delovno in mogoče za zunanjega opazovalca tudi kar glasno. Učenci so bili veskozi aktivni, vsak je bil nenehno zaposlen in se ni mogel izogniti delu. Tako so prišli do izraza tudi tisti učenci, ki po navadi nimajo te možnosti. Vsak učenec je moral svojo nalogo dobro opraviti, da je lahko svoje sošolce naučil svoj del besedila.

Branje in razumevanje besedila v glavnem učencem nista delala težav, saj je bilo besedilo učencem prilagojeno po obsegu glede na njihove bralne sposobnosti. Težave so se pojavile v precejšnji meri, ko je bilo treba iz besedila izluščiti bistvo. Med delom predhodnih in tudi osnovnih skupin sem učence usmerjala in jim pomagala z dodatnimi navodili oz. kar s primeri, kako naj se lotijo dela. Moja izkušnja po koncu učne ure je zelo dobra, rezultati takšnega učenja pa pozitivni.

Literatura

Peklaj, Cirila (2001): Sodelovalno učenje ali kdaj več glav več ve. Ljubljana: DZS.

